

megesebben előforduló intenzív termőhelyeknek mérés alapján történő megismerését. Azokét a termőhelyeket, amelyek nagy termőképességűek és amelyeknek ez az adottsága megfelelő erőteljesebb beavatkozás révén rövid idő alatt nagy fatömegben aktiválható. A munka formája a színvonalasan, tudományosan megtervezett, de feltétlenül üzemi keretek között kivitelezett kísérlet.

Az ültetvényes gazdálkodás felé haladó törekvéseinkben első lépcsőként tűzzük magunk elé tehát az intenzív gazdálkodást és ezt serkentsük megfelelő elszámolási rendszer, termesztési eljárások kidolgozásával, bevezetésével.

Д-р Сеньи Л.: ОБ ИНТЕНСИВНОМ ХОЗЯЙСТВОВАНИИ.

В интересах большего снабжения древесиной народного хозяйства закладкой культур тополя переходим к плантажному производству древесины. Однако так как площадь, выделенная для этого мала, необходимо более интенсивно хозяйствовать и на площадях, находящихся до сих пор под естественными лесными угодиями. Особенно быстрорастущие хвойные породы оказались интенсивными древесными породами. Для закладки в большой мере этих пород надо поискать местопроизрастания, пригодные для интенсивного хозяйствования, и хозяйствовать на них подобно плантажному производству древесины.

Dr. Szőnyi L.: ÜBER DIE INTENSIVE WIRTSCHAFT.

Zur besseren Deckung des Holzbedarfs wurde in Ungarn durch den Pappelanbau der Weg der Holzzuchtplantagen eingeschlagen. Da es aber dazu nur wenige Flächen gibt, muss man auch auf jenen Flächen, die bisher naturgemäss bewirtschaftet wurden, auf eine mehr intensive Wirtschaft übergehen. Insbesondere die schnellwachsenden Nadelhölzer erwiesen sich für intensive Baumarten. Zu ihrem ausgedehnten Anbau sollen die Standorte ausgesucht werden, die eine intensive Wirtschaft ermöglichen, auf diesen soll ähnlich wie in den Holzzuchtplantagen gewirtschaftet werden.

Hozzászólás Kurdi Istvánnak „Gondolatok egy 11 éves faállomány kitermeléséről” szóló cikkéhez

SIPOS ÁRPÁD — VÁMOS FERENC

A Szolnok megyei Állami Erdőgazdaság tiszapüspöki erdészkerületében, 10×10 méteres hálózatba telepített 10 éves előhasználati óriásnyár állomány kitermelése sok gondolatot ébresztett bennünk. Mint mezőgazdaságban dolgozók szólunk hozzá Kurdi István cikkéhez mind elméleti, mind gyakorlati szempontok alapján.

Az 50-es évek közepén a megfelelő termőhelyre telepített előhasználati nyár a jelzett területen tehát meghozta a kívánt fatömeget. (Ezt országosan kevés előhasználati nyártelepítésre mondhatjuk el!) Felvetődik azonban a kérdés, nem lett volna-e helyesebb a területre elegendően óriásnyárat telepíteni? A mai tapasztalataink alapján mi a kérdéses területre az előhasználati nyárállomány helyett elegendően nyárültetvény létesítését választanánk.

A Kurdi István által megjelölt terület a nyárak számára a maximális szélsőséget képviseli, ezért ezt az általunk alábbiakban levezetett értékelésnél is figyelembe kell venni. A területen 4×3 méteres hálózatba telepítve 833 db-ot kellett volna elültetni. Ötéves korban 4×6 méteres hálózat kialakításával kitermelhettek volna 417 db törzset; ennek köbtartalma közelítőleg 50 m^3 . Tízéves korban — a jelenlegi kitermelés időpontjában — a törzsek fele részét ugyancsak kitermelhették volna, s ez a 209 db fa 200 m^3 fatömeget jelent. Tízéves koráig 4×6 méteres hálózatban ugyanúgy megnőtt volna a nyár, mint 10×10 méteres hálózatban! A második kitermelés után maradt volna tehát 209 db fa, 8×6 méteres kötésben. Ennek a törzsszámnak a fenntartása 15 éves korig meghozta volna még a $300 \text{ m}^3/\text{ha}$ fatömeget. Tizenöt év alatt tehát a szóbanforgó terület $550 \text{ m}^3/\text{ha}$ fatömeg megtermesztésére lenne képes. Összehasonlítva a tölgyvel, amely 15 éves korban I. tho-on is csak 60 m^3 fatömeget képvisel (Erdészeti Kézikönyv 258. oldal) érdemesebb lett volna tehát óriásnyárat elegendően telepíteni. Ha köbméterenként átlagértékként a cikkben szereplő 397,70 Ft-ot vesszük, az $397,7 \times 550 = 218\,735$ Ft értékű faanyag megtermesztését jelentené 15 év alatt! Egy évre számítva 14 583 Ft-ot jelent hektáronként! A jelzett $550 \text{ m}^3/\text{ha}$ fatömeg 15 év alatt történő elérésének feltételezése az igen jó termőhelyet figyelembe véve, szerintünk szerény becslés. Ez a fatömeg 15 év alatt olasznyárból egyes hansági területeinken is megtermeszthető. (3 éves állomány egyedeinek átlagos köbtartalma 50 dm^3 .)

Számításainkat az adott tiszapüspöki erdőszkerület területén az általunk leírt módon és korban elvégzendő belenyúlás esetére vonatkoztatjuk. Az első vágásig, 5 éves korig 12 m^2 növtér van biztosítva egy fának. Erre a korra a 4×3 m-es hálózat teljesen zár. Az alsó ágaknak árnyalás következtébeni elszáradása 5 év múlva még nem következik be. A hatodik tenyészidőszakban már 4×6 m-es hálózatban 24 m^2 növtér biztosítunk. Ebben az időszakban már az alsó ágak elszáradása bekövetkezhet, hiszen a kialakult koronamagasság mellett elegendő asszimiláló felület áll rendelkezésünkre még akkor is, ha a nyesést 8–10 m-ig elvégezzük. Az utolsó periódusban viszont már 48 m^2 körüli növtér áll egy-egy fa rendelkezésére, ami egy fa részére elegendő az általunk megjelölt véghasználati korig. Fejtegetésünk tehát azt akarja bizonyítani, hogy 5 éves korig a 12 m^2 , 10 éves korig a 24 m^2 , 15 éves korig a 48 m^2 körüli növtér a max. fatömeggyarapodáshoz szükséges és elegendő. Éppen ezért a 10×10 m-es hálózatban 15 éves korra csak mintegy 150 m^3 fatömeg termelődhetett volna.

A növtér max. biztosítását, országos átlagra vonatkoztatva természetesen nem lehet egyazon mértékhez kötni. Szerintünk tehát a növtér tékozlása a tág hálózattal akkor, amikor az nem szükséges, éppen olyan helytelen, mint pusztán a növtér jobb kihasználása érdekében sűrűbb hálózatban ültetni.

A megváltozott viszonyok keretében történő fatermesztés több munkát és törődést igényel, mint a hagyományos erdőművelési módszer. Egy bükkös természetes felújítása során, ha 8–10 évvel előbb vagy utóbb nyúlok bele az állományba, az még nem végzetes. De ha a nyáraknak a szükséges növtérrel csak 5 évig nem biztosítjuk, akkor a 15 éves vágásfordulóról mondjunk le. Nagy gondnal és óvatossággal kell tehát a nyártelepítést végeznünk, nehogy „nyártemetők” alakuljanak ki.

Érdekes a cikknek a mezőgazdasági köztestermelésre vonatkozó része. Tág hálózatban a fák távolsága egymástól akkora kell legyen, hogy a hálózat a nagyüzemi termelés következményeinek megfeleljen. A kombájnok, szalmalehúzó, járvasilózók, fűkaszák, rendreartók, rendsodrók, csőtörők biztonságos munkavégzését a fák nem akadályozhatják. Ez a távolság 15 m körül van. Tehát 15 m-es sor- és 6,6 m tőtávolság esetén lenne hektáronként 100 db fa. Három évig a fák árnyalása nem jelentene nagyobb hátrányt a mezőgazdasági kultúrára, de utána feltétlen káros lenne az árnyékhatas. Azonkívül a vegyszerek alkalmazásának hatása különböző a köztes növényre és a nyárakra! Az árnyékhatas okozta mezőgazdasági terménykiesés a cikkben szereplő 3616 Ft-os hektáronkénti évi faértéket számítva is többszörösen visszatérülne.

Felvetődik az a kérdés is, hogy az adott viszonyaink között azt termelhetjük-e termőterületeinken, ami a nagyobb értéket biztosítja? A fentebbi számításból kitűnik, hogy 220 Ft/q egységre számolva 38 q májusi morzsolt kukoricát kellene termeszteni 1 kh-on, hogy elérjük az ugyanott megtermeszthető nyárfa értékét. Legjobb mezőgazdasági területeink ennél még jóval nagyobb fatömeg megtermesztésére is alkalmasak lennének, és ezt az értéket mezőgazdaságunk belátható időn belül még 50%-ban sem tudja átlagban előállítani.

A mi termelésünket egyelőre a szükséglet szabja meg, ezért nem termeszthetünk az adott területen nagyobb értéket adó nyárat kenyérgabona vagy kukorica helyett. A tág hálózatu nyártelepítést mezőgazdasági köztesnövényekkel tehát nem javasoljuk.

A megoldást nem ebben kell keresni. Mezőgazdasági köztes nélkül azokat a területeket kell befásítani — elsősorban gyorsannövő fajokkal — amelyek gazdaságos, ésszerű nagyüzemi mezőgazdálkodásra nem alkalmasak.

A Lajta-Hansági Á. G. területét vizsgálva megállapítottuk, hogy kb. 5000 kh olyan, hogy ésszerű mezőgazdasági művelésre nem alkalmas, ezért az illetékes szervezetnek javaslatot tettünk annak befásítására. Ebből a területből mintegy 800 kh-at már átadtunk a Kisalföldi Állami Erdőgazdaságnak, 500 kh-at saját erőből befásítottunk és a többi területre a fásítási engedély megszerzése folyamatban van.

Az ilyen mezőgazdaságilag hasznavehetetlen terület országosan sok ezer kat. holdra tehető; mezőgazdasági művelési ágban tartása csak azért, hogy bizonyos művelési ágak területileg ne csökkenjenek, vétkes könnyelműség. E területeket jó talajelőkészítés, kifogástalan ültetési anyag, a legszakosított ültetés és gépi ápolás biztosításával be kellene fásítani. A mezőgazdasági termékmennyiség nem csökkenne, mert az ilyen területekre pazarolt munkaerőt, gépi energiát, műtrágyát, szakértelmet a jobb területeken felhasználva ott jelentős termésemelkedést érhetnének el s egyidejűleg a fatermesztésünk is nagymértékben növekedne.

A neki megfelelő termőhelyen tehát köztesként is ültessünk nyárat, de az eddiginél magasabb színvonalú műszaki igényességgel (talajelőkészítés, fajtamegválasztás, csemeteminőség, ültetés, hálózat, ápolás, öntözés, nyesés stb.). Hasznosítsuk a mezőgazdasági nagyüzemek kezében levő nagy adottságokat, a termőhelyet. A feladatnak a megoldása közös erdőszeti és mezőgazdasági munka.